

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“
вносити: в Австрії:

на цілий рік . . . . . 24 К
на пів року . . . . . 12 К
на чверть року . . . . . 6 К
на місяць . . . . . 2 К

За границю:

на цілий рік: зі щоденною ви-
сылкою 7 доларів або 14 рублів;
з висылкою двічі в тижні 6 до-
ларів або 12 рублів; з висылкою
щодня 5 доларів або 10 руб.
Щоденне число по 10 сотків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Конто почт. шадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько-суспільний деньник.

„Виреш ми очі і душу ми виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руоче ми сердце і віра русна“. — З Руслана виходять М. Шашкевич.

Виходить у Львові щодня крім
неділь і руских свят о 5 год.
по полудні. — Редакція, адміні-
страція і експедиція „Руслана“
при ул. Хмельовського ч. 15, II
поверх. Експедиція місцева
в Агенції Соколовського ул. Я
гайлоньська ч. 3.

Рукописи звертає ся лише а
попередню засторугу.

Рекламації лише неопечатані
в вільні від порта. — Оповістки
звичайні приймають ся по ціні
20 с. від стрічки, а в „Надіола-
нім“ 40 сот. Подяки і приватні
донесення по 30 сот. від стрічки

Кілька заміток до століття уродин Шевченка.

(Під розвагу ювілейному комітету).

Зложили ся так мої обставини, що не
спроможно мені лично брати участь в нара-
дах і приготуваннях комітету для святкова-
ня століття уродин Шевченка. Тим то сею до-
рогою бажаю подати кілька заміток з прось-
бою, щоби ювілейний комітет застановив ся
над ними, що і як треба би зробити в кож-
дому з порушених мною случаях.

На однім із засідань комітету порушено
гадку скликання зїзду українських письмен-
ників і учених, на котрий мали би бути запроше-
ні також славянські учені і письменники. До
того висловила язикова комісія Наук. Тova-
рства ім. Шевченка, щоби на сім зїзді уче-
них і письменників поставлено на дневній
черзі між иншими справу нашої правописи,
щоби довести там до єї одностайности.

Я мав уже нагоду на останнім засіданю
фільологічної секції Наук. Товариства ім.
Шевченка висловити коротко свій погляд про
згадані в горі справи, однак хочу сею доро-
гою подати се також до відома і під розвагу
ювілейному комітету. Нема сумніву, що
зїзд українських письменників і учених може
стати величавою маніфестацією ювілейною
та що при такій нагоді можна би обговорити
деякі справи нашого письменства, або й
справи самих письменників, ширшого і успіш-
нішого розвитку нашого письменства і нау-
ки, лекшого і користнійшого розповсюджува-
ня письменних творів, безпека долі письмен-
ників і т. п. Що до тих і многих инших пи-
тань треба би ще в наших власних кругах
письменників довести до якогось можливого
порозуміння і вирівняня поглядів і змагань, бо

між нами самими ще виринають різкі і я-
скраві ріжницї і суперечности. Досить вказати
на се, що неодному з галицьких письменників
видає ся дивною „українщина“, коли тим-
часом деякі наші брати на Україні немилим
оком споглядають на т. зв. „галичанщину“,
а деяким Буковинцям знов осоружними ви-
дають ся „Галиціяни“ із своїми поглядами і
змаганями. Справедливо отже вказано в ч.
241. „Руслана“ в передовиці п. з. „Всеукра-
їнська єдність“ на ту розбіжність і розтяч се-
ред нашої суспільности, котра відбиває ся та-
кож в письменстві.

На таким отже всеукраїнським зїзді пись-
менників і учених треба передовсім дійти по-
між собою до ладу, до порозуміння, до вирів-
няня ріжницї і суперечностей таких, котрі
стають перешкодою сеї всеукраїнської єдности,
сею почування народної спільности і одноціл-
ности, а хоч би навіть не повело ся досягнути
тут зовсім певного і позитивного вислїду, то
всєж таки зроблено би важний початок і
промоцено би до того дорого. Се вже було
би великим успіхом.

А коли ми ще сами між собою не дій-
шли до ладу і порозуміння, то щож мали б на
такім зїзді робити якінебудь славянські учені
і письменники? Відома з досвіду річ, що т.
зв. славянська єдність і братерство проявляє
ся хіба на бенкетах шумними і високопарни-
ми та пустими промовами, а навіть при та-
ких нагодах доходить нераз до немалих при-
год і непорозуміння.

Не треба забувати, що політичні симпа-
тії і антипатії не обминають також пись-
менників і учених, а коли б ми запросили
польських, московських, чеських, сербських, хор-
ватських, словінських і болгарських учених
і письменників, то передовсім могли б дожити
того, як се бувало і при святкованях инших

народів, що одні або другі демонстративно не
явили б ся, або коли б навіть прибули, то про-
явили б ся при сїй нагоді такі розбіжні і су-
перечні погляди, що на тім потерпіла б тор-
жественність Шевченківського обходу. Тимто
фільологічна секція Наук. Товариства ім.
Шевченка висловила ся лише за зїздом укра-
їнських письменників і учених.

Обговорювано там також домагане язи-
кової комісії, щоби на дневній черзі зїзду
поставлено правописне питанє. Фільологічна
секція заявила ся одногослосно проти сею і
вовсім природно.

Коли перший „зїзд руских учених“ в
1848. р. зібрав ся в часах, коли наше пись-
менство, наша наука, наш язык літературний
були що й по в пеленках, то й нічого див-
ного, що тоді зїзд сей старав ся передовсім
рішити, яким языком треба писати літерату-
рні твори, і якої держати ся правописи. Але
не треба забувати, що навіть той зїзд обго-
ворював багато инших важних і далекосяглих
питань, хоч се були перші почини нашого на-
родного письменства. Нинішні відносини на-
шого письменства в порівняню з відносина-
ми з перед 70-ти майже літ зовсім инші і
без усякого сумніву користнійші і відрядній-
ші мимо всяких ще недомагань. Як небу-
дєма у нас ще одностайности в правописі,
однак се вже великий успіх, що загал наших
письменників і дневників, а так само в у-
рядях всяких приняла ся вже т. зв. фонетич-
на правопись, хоч тут і там ще з деякими
відмінями. Навіть в церковних виданнях здо-
була собі она вже горожанство, всякі моли-
товники і инші видання релігійні, завдяки го-
ловно оо. Василям печатають ся сею пра-
вописю. Станіславська консисторія печатає
Вістник Епархіяльний сею правописю і нею
послугує ся в урядованю. Можнаб лише ба-

жати, щоби львівська і перемиска також всту-
пили на сю дорогу. А вжеж зовсім не можна
врозуміти, длячого „Дефтер“ і „Народная
Торговля“ так старанно піклують ся т. зв.
етимологією, хоч московфіли прямо бойко-
тують їх і позасновували собі „Торговий
Дом“, забезпечують ся в чеській „Славії“ або
у „Феніксі“. Се справді сором для нашої су-
спільности і в тих інституціях повинні вже
щезнути сї вивіски, котрі нагадують нещасну
„консолідацію“.

Справа одноцілности правопису є в такім
людовім письменстві, як наше, прямо немож-
лива. Досить вказати на польське письмен-
ство, де маємо мимо Академії Наук і єї ріше-
ня ріжні правописи, а навіть кількостатітне
німецьке письменство виявляє при одноціл-
ности на перший погляд великі ріжницї. Досить
глянути на німецьку правопись в Австрії а в
Німеччині! Правописна справа належить отже
до язикової комісії, до фільологічної секції,
до зїзду учителів укр. языка і письменства,
але не на зїзд українських учених і письмен-
ників в такій торжественній хвилі, як свят-
кованє столітних уродин Шевченка.

Думаю однак, що иншим способом нале-
жалоб прославити імя і заслуги Шевченка
поміж Славянами, котрим бажав він, щоби
стали „добрими братами“.

Знають она дещо про Шевченка, однак
не багато, тай тих, що дещо про него знають,
нема багато. От хоч би найближші наші сусі-
ди, Поляки. Наведу тут оден клясичний доказ.
Коли в соймаї вела ся справа над моїм вне-
сенєм про засновани рускої гімназії в Стані-
славові, піднесено на основі кацапського нау-
щуваня докір, начеб то рускі гімназії ширя-
ли ненависть проти Поляків, бо там управ-
ляють культ Шевченка, а Шевченко нібито на-
строював до ненависти супроти польского на-

На різні теми.

Сумна подія.

Недавно тому збула ся подія, якої у нас
не бувало. Відомий письменник чинно і при-
людно зневажив відомого дневникаря. З того
що дотепер про тую сумну справу написано,
виходить, що она між собою не мали ніяких
приватних поразунків. Значить ся — впали
жертвою свого звания, оден, як публіцист, а
другий, як літерат. На перший погляд ви-
глядає се на оттаку собі звичайну фразу. Поста-
раємо ся о докази.

Відома річ, що українське письменство
покляло величезні заслуги для нашого народ-
ного відродження.

Полетика, як депутат, не міг багато зро-
бити, але той самий Полетика, як письмен-
ник, хотє не надто даровитий і зовсім не ви-
роблений, мав величезний вплив. Члени Ки-
рил-Методієвського братства, як конспіратори
і політично суспільні діячі, не вишпли поза
межі свого вузького кружка, але ті самі лю-
ди, як письменники й учені, чимало заслу-
жили ся для нашого народного руху. Куліш,
як політичний діяч й агітатор відіграв безпе-
речну деяку роль, але до нашої історії пе-
рейшов він, як автор „Чорної ради“.

Шевченко своїми „Гайдамаками“ зробив
більше ніж сама Гайдамаччина, а его „Кобзар“,
се прямо революція, котрої наші вороги не
годні віяк і ніколи побороти.

Шашкевич також не закладав рук. Гур-
тував коло себе товаришів, агітував за права-
ми рідної мови, за піддвиженєм народу з

темноти і насильства. Але щож було би з
нього ляпило ся, коли б не „Русалка Дястро-
ва“, не його „Псалми“, „Веснівка“, „Банду-
рист“? Найближші з его товаришів, Голова-
квий та Вагилевич, а пізніше й Микола
Устиянович відступили від него, покинули его
і его ідеї, тільки поезія не покинула его і
навіть після смерті повинна і до нині сповняє
задуманє нам діло.

Федькович був шкільним інспектором,
війтом, депутатом сервітутовим, редактором,
але всі ті гідности геть відпали від нього
— остан ся Федькович — поет, автор пре-
красних ліричних віршів, гуцульських опові-
дань і „Довбуша“, того Довбуша, котрого у-
важав він местняком гуцульського народу, ду-
хом протесту і символом визволю. Можливо,
що не одно добре зробив Федькович, як ін-
спектор, або сервітутовий довіреник, але
куди більше, без порівняня більше заслужив
ся він, як поет, котрий своїми творами роз-
бурхав серед своїх земляків приспані народні
почуття.

Можна безпечно сказати, що весь остан-
ній наш народний рух, котрий так сильно від-
бігає від давніших рухів, був ділом поезії,
від Котляревського до смерті Шевченка. Пое-
зия привернула до життя нашу народну мову,
поезия розбудила любов минувшими, викли-
кала тугу за власним житєм і протест до на-
сильно накідуваних нам чужих житєвих
форм.

В творах наших письменників, особливо
в найбільшого з них, Шевченка, знаходила
українська суспільність свою національну
ідеологію, навіть програму своєї діяльности і
то на далеку мету, аж до безсмертного: „Кай-

дани порніте!“

Поезия навернула до свого народу нашу
шкільну молодіж і взагалі молодше покоління
за кордоном, котре почало там нову добу.
Кілько в тім напрямі зробили Шевченкові
твори, як они неодного, що забув уже був
про Україну, на старости літ перетворювали в
патриота!

Розуміли се наші люди і незвичайно пова-
жали своїх талановитих письменників. Вистар-
чило Шевченкові згадат у розмові з одним
дідичом, що перше виданє „Кобзаря“ розій-
шло ся, щоб він на друге дав гроші. З листів
бачимо, як олікували ся українські патриоти
своїм поетом, як заходили ся коло его визна-
лу, запомагали его, як обвозили по дворах,
мов триумфатора. Марковичі платили тоді
за сї оповіданя такі гонорарі, про які ниніш-
ній письменник навіть мріти не може. Зна-
чать ся — ті люди розуміли, яка їм ціна.

В нашій Галичині, що правда, о гріш
було тяжше, про гонорарі не було що й гово-
рити, але все таки найшли ся добродії, котрі
вже на першу книжку в народній мові не жа-
дували свого гроша, хоть яка се була ди-
вовижа.

Тож наші письменники працювали вправ-
ді в біді, але між своїми однодумцями нахо-
дили приваїйменше моральну підмогу. Їх ша-
нували, уважали своїми духовними провідни-
ками.

З яким піетизмом читало ся давнійше
українську книжку, як побожно входило ся
на Шевченкові вечерніці, з якою повагою го-
ворили ся про Квітку, Марка Вовчка і дру-
гих! Пригадаймо собі...

Знаю. Неоден з читачів кивне рукою і да

скаже: „романтизм!“

Так, дійсно, в тім було багато роман-
тизму. Бо треба бути романтиком, щоб вза-
галі виступати з такою ідеєю, як українство,
особливо в Росії, де самі Українці відrekli
ся своєї мови, традиції і безперечного права
до народної, а навіть державної окремішности.
І в нас треба було романтиків, щоб говорити
про українську літературу, не маючи інтеліген-
ції, школи, часописів, товариств — нічого.

Взагалі, хібаж се не поезія, і то роман-
тична, розвивати українську літературу, коли
єсть готова російська, підіймати борбу о неза-
вимість України, коли єсть велика і сильна
російська держава в царем і кнутом, до котрої
багато инших людей вже таки добре при-
викло.

Таж то всьо поезія, ще й яка поезія
Творча.

На жалє тепер на нас повіяло холодним
прозаїчним вітром. Зник запал, піетизм, честь
для заслуг, почало ся боготворенє практично-
го розуму, поклін перед силою, коверза. І ко-
верзуємо, ах як коверзуємо... Пішов кліч лі-
цитуєм старину, старі погляди, упередження,
традиції, взагалі всякі поетичні цінности.
Скидаймо старих богів. І скидуємо... Не треба
нам поезії — проч з романтикою — най живє
досвід!

Людям здає ся, що самим закладанєм
банків, а властво баночків, молочарень та
опілок торгівлі безрогами можна двигнути
варід і зробити его такою силою, з котрою
свят мусів би числити ся. Того нігде не бу-
ло і не буде. Але в нас так думали, а в такі,
що ще й нині думають. І їм здає ся, що кож-

да корона, котра піде на иншу цілє, то крив-

рода і похвалював вчинки гайдамаків у своїй поемі тої назви. Колиж я навів відповідні місця з Шевченкових Гайдамак і з передмови до сего твору та ще й з інших его творів і на тій основі заперечив хибному поглядові, начеб то Шевченко був апостолом ненависти, оправдував ся звітник шкільної комісії гр. Стан. Тарновський, презес краківської Академії наук, що він не знає Шевченка, бо не мав нагоди читати его творів. Отже коли презес Академії наук, до того ще професор історії польської літератури не знає Шевченкових творів, то чогож можна сподівати ся по кождім пересічнім інтелігентнім Поляку? Певно, що неодного з них відстрашує руске письмо, щоби прочитати Шевченкові твори, не одного знов недобре знане української мови, алеж ще з 60-их років XIX. ст. маємо польські переклади хоч не всіх Тарасових творів, а навіть, як на ті часи, доволі гарно і основно написану житєпись з оцінкою творів поета. Однак сі видання польських перекладів або давно вже вичерпані і стали бібліографічною рідкістю, або деякі порозкидані по всяких часописях мало приступних для загалу.

Коли ми отже повинні би подбати, щоби інші культурні народи, особливож Славяни, а передовсім найблизші наші сусіди Поляки ознайомили ся з Шевченковими творами, тож з нагоди 100 літнього ювілею его уродин треба би про се подумати. Передовсім належалоб постарати ся о повне видане всіх доси зроблених польських перекладів Шевченкових творів. Добрі переклади видав в 60-их роках Gorzałczyński у Варшаві п. з. „Kobzarz“, так само добрий переклад Совіньского „Hajdamaki“ у Вильні і „Najemnica“ у Львові. Крім того перекладав дрібні его твори Сирокомля Кондратович і Павлин Сьвенціцький. Все те треба видати одним збірником.

Не завадилоб перепечатати рідку вже брошуру „Taras Szewczenko, jego życie i pisma“ napisal Gwido bar. Bataglia (перепечатка з „Tygodnik-a Naukow-ogo“ у Львові), до котрої можна додати деякі поправки і доповнення на основі найновіших жерел. Таке видане оплатилоб ся певно, бо розійшлоб ся скоро, а булоб гарною ювілейною пам'яткою.

Належалоб подбати о такі видання і на інших славянських языках, хоч дещо вже перекладали на всякі славянські а особливо на московську мову. Ще бувши на університеті післав я „Kobzara“ Ст. Новаковичови в Білгороді і він подбав о се, що дещо переложено на сербське.

Деякі наші люди подбали о се, що поя-

да для вітчизни, они прямо не годні зрозуміти, як можна ще й нині читати поезію. Другі знов думають, що досить перевести збори і вибрати своїх кандидатів, а вже послі всьо будуть могли зробити. Тамчасом робить властиво тая сила енергії і свідомости, котра приваблює ся в народі, а котрої послі можуть бути добрими, або злими речниками і посередниками. Здобутки, припадково вхоплені, звичайно не мають трівого значіння. (Ми мали колись у Львові університет і щож нам з того?)

А тої власне стихійної сили свідомости ніхто не здобуде дорогою чисто економічною. Вислід може бути навіть протиний. Зматеріяльзоване суспільности для такого народу як наш, не може вийти на користь. Матеріялізм возьме рублия, розпарцелює руску землю між мазури, вивезе наших парібків (молодців) до Канади, злідитує селянина і т. д. — бо ему можна, він не романтик, він свою душу відпоетизував. Він поступовий... Минули ті часи коли патріот працював в десяти виділах за дармо, коли черевник продавало ся, щоби піти до театру, або купити книжку. Нині за всьо кажуть собі добре платити. Нині інтерес бути патріотом, отже й ціла увага звернена на такі справи, на котрих можна робити інтерес, щоби бути патріотом.

А література? Гу! Аж страшно згадати про ті часи, коли она була голосом народу. Она нас тероризувала, богато вимагала, а мало давала. Де тоді хто пив шампаня, їздив по Рівірах і програвив тисячі в короткого! То були прикрі часи.

Отже проч з поезією! Її пановане скінчило ся...

(Дальше буде).

види ся переклади на німецьку і інші західно-європейські мови, можнаб те саме зробити і поміж Славянами. Таким способом пізнав би культурний світ Шевченкові твори і нашу укр.-руську народну ідею.

В столітні роковини народин треба також приступити до відкриття Шевченкового пам'ятника фондованого пок. Константійном Володковичом. Не довело ся ему сего дїждати ся за життя, отже тепер наспіла крайна пора сповнити его волю. Бюст поета, роботи різьбара Гудебского приміщений в Национальнім Музею, а Є. Е. Митрополит і Кураторія Музея прийняли сей бюст в тім намірі, щоби він був уставлений прилюдно на площі в загороді перед фронтом Музея. На жаль не довело ся покійному Володковичови довершити вповні викінченя пам'ятника, бо нема ще педесталу, на котрім має бути уставлений бюст. Лишив ся лише начерк сего педесталу після помислу пок. Володковича нарисований. Отже на сей невеликий видаток найбільше 2000 К повинна спромогти ся наша суспільність, щоби можна уставити пам'ятник і відкрити в ювілейнім році. Тоді би також заду-маний маніфестаційний похід Соколів, Січій, депутатий товариств і всіх учеників великого свята повинен перейти попри сей пам'ятник і зложити таким способом поклин українському Генієви. Не сумніваю ся, що наша суспільність, хоч як тепер тяжкі часи, здобуде ся ще на такий невеликий видаток, щоби у Львові станув на прилюднім місці пам'ятник Шевченка. Не сумніваю ся, що й усякі народні Товариства й інститути зложать свою лепту на ту ціль, котра причинить ся до звелеченя ювілею.

Отсі замітки піддаю під розвагу передовсім ювілейному комітетови, а прошу також наших письменників і всіх щирих народодолбців, щоби висловили також свої погляди про порушені в горі справи. Основним і всесторонним обговоренем і обдуманем всіх тих і тим подібних справ можемо лише причинити ся до звелеченя пам'яті „апостола правди і науки“.

Каменець в Саксонії.
(Chemnitz) в листопаді 1913.

Олександр Барвіньський.

Справа виборчої реформи.

„Gazeta poranna“ доносить: Міністер-предсідник Штіргк відбув вчера конференцію з президіями польських і руских клубів в справі галицького переселеня. Відкликав ся до провідників, щоби ужили цілого свого впливу на те, щоби львівські переговори довела до успішного вислїду. Русини підносили на конференції з предсідником різні спірні справи. Гр. Штіргк замітив, що урухомлене галицького союму, а через те парламенту викликає зрозуміле заінтересоване у всіх сторонниців.

До „Wiek-u Now-ogo“ телеграфують з Відня: Окрім трудности порозуміння з Русинами іза звисих ріжниць, виривають ще нові трудности іза уступок, які правительствена предлога робить опозиційним (т. є. подолялам і всеполякам) сторонництвом, наслідком чого настало в польських демократичних кругах велике невдоволене. Як звісно, бльокова (компромісова) предлога виборчої реформи наміряла вести в шістьох містах двомандатні округи. А тепер предкладає правительство, щоби задержати двомандатний округ лише в Перемишлі, а також заведено у Львові і Кракові скрутняю після ліст. За те мають бути ріжні менші місточка прилучені до сільських громад і в той спосіб мають бути утворені одномандатні округи. Ще більші трудности виривають в польським людським сторонництві, яке противить ся тому, що в східній Галичині є проєктовані сільські округи, числячі по 60,000 і менше виборців, коли тимчасом в західній Галичині мають такі самі округи числити по 70,000 а навіть більше виборців. Отже людовці домагають ся зрівняня округів в Галичині і відступленя від наміру утвореня курії середної власности.

Нині вечером привідають рускі і польські провідники до Львова, де мають відбути в п'ятницю і суботу важні конференції.

З державної ради.

Палата послів

На вчерашнім засіданю палати послів зложив нововибраний чеський аграрний посол Малік посольське приречене.

В дальшій дискусії над горівчаним податком забрав голос референт меншости пос. Лукашевич.

П. Лукашевич заявив, що Буковина надіє ся з отвореня нових жерел доходів удоровленя своїх краєвих фінансів і много важних законів, однак думає, що ся сума, яку признає Буковині закон на краєві ціли, є за мала супроти сего, що краєвий недобір вносить близько 3 міль. корон.

По п. Лукашевичеві промовляв п. Дамм, почім забрав голос п. Курилович, якому відступив свій голос чеський радикал пос. Хоц.

П. Курилович — як доносить кореспондентийне Бюро — означив внутрішні відносини монархії як неясні; також заграничне положенє, як здає ся, не є безвечне. Вправді на Балкані настав дипломатичний супокій, але сусідська ненависть ще не скінчила ся, противно, она горить з причини нещасного (?) заложєня незалежної Альбанії і через се виринула для Австрії вічна небезпека війни получена зі зростом військових домагань. Австрія повинна пробувати всіх можливих способів, щоби довести до упорядкованя взаємин зі своїм сусідом і щоби мати з сего хосен. Однак она робить зовсім протинно і так поступала підчас цілого пересилєня з Сербією, як також в останнім ультиматом. Так само є і в відносинах до Росії.

Спасенє монархії може прихести не союз з Німеччиною і Італією, який в останнім часі виявив ся, як вельми нетривкий, але відносини до Росії, оперті на взаїмних уступках (?) і взаїмнім довір'ю відносин, які можуть скріпити монархію і забезпечити їй постійне ествованє, що певно є горячим бажанєм всіх народів монархії. Однак Австрія з дня на день погіршує свої відносини до Росії тим, що старає ся політичними інтригами зменшити інтереси Росії на Балкані, обосновані історично і загалом признані, а дальше при помочи штучної (?) піддержки українського сепаратизму (?) (Живи перериваня і оклики на українських лавах: Слухайте!) Австрія старає ся шкодити Росії при помочи визиваючої роботи Українців. (Перериваня Українців). Український нарід, покликаний штучно (?) перед 40 роками в Галичині до життя, міг жити лише в трудом, а без попертя зі сторони австрійського правительства і без доплыву німецьких марок (?), певно вже давно перестав би ествувати. Українське сторонництво не було здібне до життя в Галичині ще до останних виборів до державної ради в 1907. р. (Живи протести зі сторони Русинів, крик П. Будзюновский вирвав скрипт з рук п. Куриловича, зіймав его і кинув на землю. Протести зі сторони чеських радикалів).

П. Курилович заявив, що перший вибір до державної ради переведено при помочи правительства, яке дало побіду Українцям. Сей вибір викликав велике невдоволенє. Коли до сего додати, що на митрополічім престолі у Львові сидить польський єзуїт (?), гр. Шептицький, (Бурливі протести зі сторони Українців, голоси: Се лож! П. Смал-Стоцький: Іди до Росії! П. Будзюновский: Може відступити Галичину Росії? Чехи відступили тоби своє місце. Голоси: Се скандал! Голоси зі сторони чеських радикалів. П. Хоц кричить: Шануйте свободу слова!)

П. Курилович заявляє в дальшій своїй бесіді, що гр. Шептицький стремить при помочи Українців до латинізації (?) грецько-східної Церкви і до спольченя (?) Малоросів греко-католиків. Вислідом сеї нещасної політики є нещастє для Австрії, бо стремління Українців звертають ся проти (?) Австрії. Цілюю Українців є вірвати (?) з Австріїєю так само як з Росією (Оклик) і утворити незалежну українську республіку. (Протести на українських лавах). Австрія мусить киче піддержувати добрі взаємини з Росією, тимчасом Росія не може няти мати добрих відносин з сєю державою, яка попярає Українців як найзавзятійшого ворога Росії і помагає їм рости до могутого політичного чинника. Опісля бесідник наводив приміри мнимого переслїдуваня „Росіяна“ в Галичині і ісповідників віри, яку признало австрійське законодавство. Їм не дозволяє ся на збори. (П. Будзюновский: Якжеж

можна шпигунам дозволити на їх збори. Новий крик). Навіть нужду, яка навістила Галичину вихисновує ся до політичних цілей проти „Росіяна“, яких зовсім виключено від участі в запомоговій акції. „Росіяни“ заложили отже свій комітет і звернули ся до своїх братів в Росії і Америці о поміч, а від правительства домагають ся лише зниженя мита і фрахтів від збіжа, яке насіє в заграниці.

Дальше пос. Курилович заявляє, що его становище є супроти правительства незмінене. Бесідник є протиний всім фінансовим предлогам, які накладають на населенє нові тягарі в так тяжкій хвилі, як теперішня. Бесідник домагає ся, щоби переказаня з нових податків, призначені для країв, дати до розпорядку галицькому соймови, який буде вибраний на основі рівного, безпосередного і тайного права голосованя.

При кінці промови Куриловича прийшло знова до острих перепадок межі Українцями з одною, а чеськими радикалами і п. Добією з другою стороною. Супокій настав тоді, коли Курилович закінчив свою промову.

З черги промовляв п. Баттісті, почім дискусію замкнено і вибрано головних бесідників. Головний бесідник „за“ зрік ся голосу.

На тім перервала палата дискусію над горівчаним податком і приступила до розправи над наглыми внесками.

Пп. Станек і Ег. Левицький виголосили много поправок. П. Сінгалевич предложив внесок, щоби цілу предлогу про горівчаний податок відослати назад до фінансової комісії.

Палата приступила до нарад над наглым внеском п. Пахера в справі висигнованя 20 міль. корон на поліпшенє платні народних і виділових учителів. П. Пахер звернув ся до палати, щоби тямил про поліпшенє долі народних учителів і державної служби, а до правительства, щоби внесло предлогу про домово-чиншовий податок. Вкінці звернув ся до Русинів, щоби не здержували нормальної праці парламенту, який є охороною для меншости і не нищили трибуни, в якій можуть промовляти до цілої Європи.

На тім нараді перервано.

П. Цегельський вініс запит в справі конфіскації поеми (?) п. з. „Польско руска згода“.

Дальше засіданє у вторник о 3. год. по полудни.

Бюджетова комісія зібрала ся вчера перед полуднем на нараді під проводом п. Германа. На засіданю був присутний міністер внутрішних справ бар. Гайнольд і міністер торговлі Шустер. На дєвній черві був звіт підкомітєта про корабельну службу до полудневої Америки і про справу тов-а „Canadian Pacific“.

П. Абрагамович домагав ся, щоби звітник Штайнвендер предложив комісії письменний звіт і, щоби щойно тоді комісія зачала наради над сєю справою.

П. Фрідман заявив ся проти сего внеска. По промовах кількох послів забрав голос п. Штайнвендер і виголосив звіт в справі товариства „Canadian Pacific“. Бесідник зазначив, що підкомітет пересвідчив ся, що намір, яким послуговувало ся міністерство торговлі, уділяючи дозвіл тов-у „Canadian Pacific“, а іменно, щоби австрійська плавба не зависла від картеля північно-атлантицьких корабельних товариств, заслугує на признанє і, що і на дальше треба его піддержувати ся. В доходженях проти „Canadian Pacific“ і північно-німецьких товариств, які ще не покінчили ся, виявило ся, що поступованє північно-німецьких товариств нічим не ріжнило ся від тов-а „Canadian Pacific“. Що до рішучої акції заряду війська з причини недостачі молодців, які мають ставити ся до військової браки, дивно, що військовий заряд взяв ся до сего щойно в наслідок інгеренції Грінгута, хоча ті справи діяли ся від много років. Число переселєннів в р. 1912. не було більше, чим в попередних роках. Військовий заряд повинен був вже перед тим викрити сі незаконні практики. Се, що тов. „Canadian Pacific“ зробило при помочи агітації, є незначним в порівнаню з практиками, які робили північно-німецькі товариства.

Причиною пересилєня є передовсім се, що населенє не може в своїм краю вижити. Звітник обговорював невідрадіні зарібкові відносини в Галичині і зазначив, що супроти

„голоду землі“, яким відзначають ся селяни, а головню славянські селяни, є зрозумілим, що коли не можуть найти удержання в краю, переселяють ся і шукають землі деінде. Бесідник думає, що було би лучше тепер розміркувати, чи се було би хосенним, коли би удало ся переселення зовсім здержати.

В таких случаях не було би що почати з тими, які шукають зарібку, бо не було би для них праці. По друге се має для нашого біліансу велике значіння, бо они заробляють гроші за границю і присилають їх до краю. Треба рішучо похвалити, коли виступає ся проти обманчивого поступованя, яким провинили ся всі товариства, але тут розходить о суспільну справу і не треба надіятися, що переселення буде знесене, лише треба его упривилити. Треба вести таку політику, яка би уможливила населенню жити в Австрії. Не треба всі гроші видавати на заграничну політику, яка будьто здержує продукцію, будьто є дорога і вкінці внохоуче убоге населення до вітчизни. Особистими справами бесідник не хоче займатися і просить прийняти ось яку резолюцію:

„Підкомітет хвалить намір міністерства торговлі, яке стремить до відокремлення Австрії від північно-атлантичного корабельного картеля, а особливо до сего, щоби освободити переселенний рух від монополістичного визиску сего картеля. Підкомітет додачує в найбільшню числа переселення в І. півроці 1913 р. головню наслідки господарского переселення, яке виявило ся головню в Галичині і Далматії. Взиває ся правительством, щоби звертало увагу на незаконні форми агітації на поли переселення всюди, без огляду на які небудь товариства“.

Опісля промовляв п. Стапінський, однак перервав свою бесіду тому, що зачало ся саме тоді засіданя повної палати.

На тім засіданні замкнено. Дальше у вторник.

Просимо домагати ся „Руслана“ по всіх реставраціях, каварнях, торговлях і привертати нам нових передплатників в кругах своїх знайомих.

Політичний огляд.

Песимізм в парламенті. Вчерашня „N. fr. Presse“ начеркує песимістичний образ положення і нотує чутки про розв'язаня палати послів і про панованя цесарських патентів. Політика патентів висуває ся все на перший план тоді, коли парламент є неспосібний до праці, хоч досвід вже давно виказав, що ся політика є все шкідлива. Палата послів нині є так недужа, що не відважить ся поставити на дневній черзі своїх наряд справ патентної політики. Треба лише виобразити собі хаос, який запанує в палаті, коли по перерві галицькі послы повернуть в ніч до Відня. Крім того незадовго має відбутися делегаційна сесія. Загальний настрій, який настає в палаті, міг би відбитися на засіданях делегацій. Подача фінансового плану є не лише справою виборців, але також парламенту; коли палата не полагоди на час сего плану, то буде доказом, що она неспосібна взагалі до ніякої позитивної праці. Одиноким середником на се, щоби палата могла отрясти ся із свого застою, є успішна поагода галицької виборчої реформи“.

До такої поагоди нема однак багато виглядів під сю хвилю бо не лише тяжко в Русинам пристати на всепольско-подоляцькі претенсії, але й між самими польськими сторонами вежа вавилонська.

Заграниця.

Про Альбанію. Епископ з Алессіо, о. Думчі, оден з найвизначніших церковних достойників в Альбанії, повертаючи сими днями з Риму, вступив до Відня. Сю нагоду вихиснувала „Pius-Verein Kong.“, щоби сплатити епископа про сучасне положення в Альбанії. Епископ так висловив ся:

„Не добре, а навіть небезпечно обговорювати нині поодинокі питання що до положення в Альбанії взагалі, а що до внутрішньої політики Альбанії зокрема. Розв'язаня, ворогованя і невгода в поглядах мають своє жерело в тім, що не маємо зєднюючого чинника. По сталій обсаді альбанського престоло настане

певно якийсь одноцільний напрям в політиці Альбанії. Альбанцям не стає саме авторитету, вивінованого в потрібну власть і відповідний маєстат. Тимчасове правительством і побічна управа Ессада папи є сумними явищами недостачи найвищої власти і значіння.

Всі Альбанці домагаються європейского князя; а ті, що хотіли би мати на престолі неєвропейского кандидата, ті не є Альбанцями. Лише європейський князь може бути нашим володарем. Справу, чи ліше було би мати католицкого, чи протестантского князя, промовчю. Попри обсаді престоло треба бажати, щоби також як найскорше міжнародна комісія визначила границі. Що до сего, то на мій погляд, комісія має за мало власти. Європа не повинна робити тої самої похибки, що при назначуванню міжнародної адміральської комісії в Скюдрії. Ся комісія мала за малый круг діланя.

В справі границі можу лише в жалем зазначити, що відорвано нам найбільші і найважливіші міста. Дібра, Прізрен, Дякова і ин. дістали ся в сербські руки; наші мужики, для яких замкнено наведені торговлі, приневолені цілі дні тратити, щоби заосмотрити ся в середники до життя. Се визначене границі буде страшно мстити ся; бідний край не успокоїть ся ніколи, бо голод є лихим дорадником.

Ще сумніше представляють ся відносини в полудневій Альбанії. Грецьке правительством оперує „святими баталіонами“, щоби обдурювати комісію. Сі бідні „жіночі стяги“, які під напором атенського правительства вистворюють прихильні для Греків настрої, складають ся з родовитих Альбанок. Машинними карабінами і кольбами хоче Греція перевернути альбанські племена в Греків. Але великодержави, які опікують ся Альбанією, як Австро-Угорщина і Італія, не дадуть обдурити ся, але найдуть середники, щоби усунути сі сумні відносини. Відень і Рим нас сотворили; Відень і Рим подбають також, щоби дати нам условини до життя і розвитку“.

Просимо відновити передплату.

НОВИНКИ.

— **Календар.** В суботу: руско-кат.: Дмитра елм.; римо-кат.: Северина. — В неділю: руско-кат.: Нестора; римо-кат.: Теодора. — В понеділок: руско-кат.: Параски; римо-кат.: Андрея в Ав.

— **Ефіялтівський маневр „Діло“** напало знова на нашу статю п. н. „На розпуті“ і назвало єї „Ефіялтівским маневром“. Міркованя „Діло“ такі бездонно гупі, що шкода на них відповідати. Найцікавіше те, що „Діло“, якого стороники-послы перейшли до дневного порядку над пастырским листом наших Владик перед соймовими виборами, що орган, який містить зазиви до безвіроісповідности, гніває ся на нас за те, що ми радимо українським політикам заєгати опініі нашого Епископату, який без сумніву чимало причинить ся до розв'язки так важкої справи, якою є виборча реформа.

По гадці „Діло“, ми „не вагаємо ся втягнути до своєї злочинної роботи наших Епископів“. Тішать нас дуже, що мимо всяких безвіроісповідних покліків в „Діло“ навіть в очах безвіроісповідників „епископат стоїть за високо понад політичною боротьбою, щоби при кожній нагоді оголошував публично своє становище“. Ми такого публичного оголошуваня не жадали, а знаємо тільки, що в останніх днях ваші два Владики Ексц, Митрополит і Ексц. Чехович не мало трудили ся у Львові над тим, щоби довести до успішної розв'язки виборчої справи.

— **Безвіроісповідна агітація не вгаває.** Перенесла ся она вже з „Шляхів“ без обслон на сторінки „Діло“. Одною з доріг, по якій має йти агітація за безвіроісповідностию, є обезславлюваня Церкви і єї слуг. „Діло“ розпочало вже роботу в тім напрямі новинкою „Епископ під курателем“, в якій розказує про завішене курателі над б у в ш и м епископом з Гурк о. Йосифом Каюом, якого підпрямствва ізза сегорічної кризи впали. Наглумившись над епископом, переходить „Діло“ до своєї старої

теми, яку кінчить: „Історія сих християнсько-суспільних маніпуляцій в дисцезіяльних майном повинна бути поважним memento для промислових і будівельних сподвижників „станиславської орієнтації“.

Зачувати, що „правну пораду“ для „безвіроісповідної Громади“ дає не лише співробітник „Діло“ п. М. Лозинський, але й оден з наших університетских доцентів, націонал-демократ, який свої діти записав на безвіроісповідність.

Добре хоч, що в сьвященничих кругах обговорює ся гадка енергичного виступленя проти „Діло“ і єго співробітників. Такого поведеня людей „чесних“ з собою“ духовенством не може дальше годувати! Замітне також, що агітацію своїх співробітників за безвіроісповідностию, відслонену нами, старає ся „Діло“ заглушити лайкою на „Руслана“, якому закидує всякі політичні „грехи“. Видно, не має відваги відповідати прямо, але мусить шукати бічних доріг. Се характеризує знаменито єго методу.

— **Богослуження за упокій душі Сьв. Отця Льва XIII.** В середу відбуло ся в сакстианській каплиці в Рамі поминальне богослуження за душу пок. Сьв. Отця Льва XIII. На богослуження прибув Сьв. Отець Пій X., який перший раз по своїм подужанню взяв вчора участь в урядовій церемонії. Богослуження відправив кардинал Ванутелі. Взяли в нім участь кардинали в числі 17, члени дипломатичного тіла, члени Мальтанського чина і много публіки.

— **Збори новооснованого товариства в Бориславі.** „Укр. нафтова спілка „Доля“, відбули ся дня 2. с. м. Збори отворив інж. Фил. Левіцкий, якого вибрано головою. П. Лепкий говорив про нафтовий промисл, в якім наш наряд відгривав мінімальну роль, а всякі зайді нажили мільонів. Задачу спілки є скупувати роодайні області, закладати канальні, рафінерії і фабрики. Опісля вибрано дирекцію і надзірну раду. Вибрано проф. Ром. Залозецкого з Львова, інж. Б. Ксьонжка, інж. Дидицького та фаховця інж. Ф. Левіцкого. До Товариства вписало ся вже 200 осіб. (1 уділ вносить 200 К, платний в 4 кварталних ратах, вписує 10 К.

— **Граф Бобринський „на голодаючих, стогнущих“** нацапів. Гр. В. Бобринський оголошує в „Новім Времени“ лист, в якім взиває до жертв на „голодаючих руских в Галичині“ і сам складає на сю ціль 500 рублів.

— **Австрія творить новий балканський союз?** „Новое Время“ доносить з Букарешту, із автентичного (?) жерела, що Австрія робить тепер всі можливі стараня, щоби утворити союз Румунії, Болгарії, Туреччини і Альбанії під своєю управою. Сей блок приготує Австрія наслідком того, що катастрофу в Росією уважає невідкличною. В заміну за перте обіцює Австрія Румунії Бесарабію і сербський округ Тімок, а Румунія мала би відступити свіжо набуту часті Добруджі Болгарії, яка одержить цілу Македонію, але західну Тракию поверне Туреччині. Окрім Тракиї і округа Драма, які мають бути відібрані Грекам, Туреччина відзискає всі ті провінції Кавказу, які утратила в хосей Росії в році 1878. До Альбанії має бути прилучена ціла стара Сербія і новобазарський Санджак.

— **Поворот сезонних робітників.** Вчора надраном приїхав до Кракова надзвичайний поїзд в сезонних робітниками з Мисловиць, які повертають в Прус і Чех з пільних робіт. В сім поїзді їхало поверх 800 людей, переважно Русинів і Румунів. Після обчисленя експозитури поліції на залізничім дворці в Кракові переїхало вчора 1000 людей, між ними 350 повертаючих в Америку.

— **Пощести під Львовом.** Урядово стверджено червінку в Глуховичах, а шарклатину в Чижках.

— **Залізнична катастрофа в Радимні.** Позавчора коло 10. год. вечером наїхав товарний поїзд ч. 86., який виїхав з Перемишля, коло дворця в Радимні на товарний поїзд ч. 83. Причиною удару було хибне устанвлене знаків. Зудар настувив на перехрестю. 13 возів перейшло, а в 14 віз ударила машина, в наслідок катастрофи 20 возів зовсім розбило ся, а в них згнуло много рогогої худоби і безрог. Весь шлях є зовсім загачений румовищем. Всі поїзди станули. До успішного поїзда ч. 1. в ночи додано додаткові вози і перенесено до них почту і подорожних. Перерва в руху тревала до вчора в полудне. На місце катастрофи виїхав з Перемишля ратунковий поїзд з інспектором Юангом.

— **Близна зима.** Після віщовань приклонників теорії Фальба місяць листопад має розпочати ся дощами, що вже й маємо в вчорашнім днем. Від 7. листопада (т. є. від нині) мали би впасти сніги, а вкінці і морози. Від половини листопада знова сніг, дощ і вітри на переміну, від 21. острій і дуже немилый воздух. Під конець місяця мають повторити ся сніговії.

Столітний календар предсказує коротко: початку понуро і острі вітри, опісля дощі і сніги на переміну. Останні дни в морозом.

— **Чума в Триєсті.** В Триєсті помер нечаяно серед підозрілих прояв моряк, який дня 12. жовтня прибув кораблем товариства „Австро-Американа“ „Софія Гогенберг“ з Буенос Айрес. Обдукція мощів виказала як причину смерти чуму. Корабель, як також цілий персонал і всіх, що стрічали ся з моряком, піддано десінфекції і лікарскому доглядові.

— **Що видає Європа на літні подорожі?** В часописи „Gaulois“ помітив якийсь звітник цікаві дати що до літних подорожий в Європі. Показує ся, що ті подорожі коштують округлу суму 640 мільонів франків. Найбільше заробляє на прогульковім руху Швайцарія: звиджує єї річно 3 мільони подорожних, які полишають в ній 150 мільонів франків, французка Рівієра, Італія і Іспанія, разом взявши заробляють річно 250 мільонів франків.

З міст найбільше подорожних звиджує Париж: 1,000,000 річно. Дальше йдуть Лондон: 600,000, Берлін: 500,000 і Відень: 350,000. Кліматичні оселі і морські купелі заробляють на руху подорожників розмірно небогато, бо лише 67 мільонів фр.

— **Банкет короля Юрія для робітників.** Англійський король Юрій уладив банкет для 500 робітників, що будували єму палату. Королівський почет не міг бути присутним на банкеті, бо находить ся в Сендрігемі. Предсідником банкету був міністер двора сер Кетель. Перший раз в історії Англії двірська служба і робітники їли разом за одним столом. Щоби не стіснати робітників, двірська служба не усрала ся у фракі і явила ся на банкеті в звичайнім одязі. Страви обідю зложено по народному звичаю із „бефштаків“ і „пудінгу“. Замість вина подавано пиво, замість шампаня — горівку, ну і цигара. З початку були робітники дещо несмілі, а міністер двора своїми шутками і веселими примовками привів їх до стану, що видавало ся їм, немов би були дома. І коли почали ся тоасти робітники заспівали в честь короля народну пісню: „Він слашний малый“.

— **Другий канал коло панамского.** Рівночасно з отворенем панамского каналу дозволила коломбійська республіка будівельному підприємству Пірсон будувати сильваній канал межі Атлантичским і Тихим океаном. Проектиований канал лежав би на північний захід від панамского по часті здовж ріки Адрато. Велику перепопу в будові нового каналу будуть творити високі гори Кордильєри, але супроти нинішнього стану техніки підприємці не журять ся ніякими переповами. Новий канал має би доповнювати панамський, а не бути єго суперником.

Оповідки.

— **На дохід яворівської бурси** відбуде ся в суботу дня 8. листопада в салі „Народного Дому“ у Львові концерт з отсею програмою: 1) Вербицький: „Пісня до місяця“ відспіває „Львівський Боян“. 2) а) Novak: „Serenada“; б) Paganini: „Fantazie sul G“, відиграє п. Ф. Кребс. 3) Лисенко: „Сонце заходить“ терцет відспівають шп. М. С., Н. С., В. К. члени „Львівского Бояна“. 4) Rameau: „Гавот в варіяціях“ відиграє п. Н. Кмицикевичівна. 5) а) Людкевич: „Піду від вас“; б) Gounod: „Ave Maria“ відиграє п. М. Доманикова. 6) Sarasate: „Циганські мелодії“ відиграє п. Ф. Кребс. 7) Стеценко: а) „Ніченько ніченько“; б) „Сон“, відспіває „Львівський Боян“. — Початок о год. 7:30 вечером. Ціна місць: крісло І-ряд. 3 К, II-ряд. 1:98 К, III-ряд. 1:50 К, партер 80 с, галерія длл учеників 30 сот.

— **Заломогова акція.** За старанем та особистою інтервенцією п. Романа Залозецкого соймового посла і президента Товариства „Сільський Господар“ та „Краєвого Союзу господарско-торговельних Спілок“, вивасгнувало ц. к. намісництво згаданому Союзови дальшу підмогу на звижене ціни 400 вагонів бараболі на Іду, котрі доставить ся

по 4 К за 100 кгр. враз з оплатою коштів перевозу до відборчої стації. Попередно призначені фонди вже давно вичерпані, а замовлень вплинуло понад се тільки, що на рахунок ново призначених 400 вагонів бараболів лише не велику кількість замовлень може еще Союз прийняти. Задля співзвучної пори і близьких морозів мусять отже Союз мати як найшкороше в руках всі замовлення враз з задатками.

— **Продовжене залогової акції з бульбами.** Дальші замовлення на бульбу по зниженій ціні враз з задатками просимо відверотно присилати під повнішою адресою, заким додатково призначені фонди не вичерпають ся, та заким і морози позволят на транспорт бульб. — *Кравчий Союз господарско-торговельних Стілок, Львів, Зіморовича 20.*

— **З залізниць.** Дня 11. жовтня 1913. о 9. год. відбуде ся в товарних маґазинах стації в Тернополі прилюдна ліцитація невідобраних товарів, як: вина, мід, розоліси, бензина, вата, емальовані посудини, шкіра, рільничі машини і т. п., о скільки до того часу їх не викуплять.

В „Газеті львівській“ розписано конкурс на місце залізничного лікаря в Перемишлі з реченцем до вношеня подань до 1. грудня с. р.

Матеріали до історії нашої народної політики.

(Дальше).

XII. Засідане з дня 25. січня 1898.

Проводить: Еп. Чехович.

Присутні: Савчак, Барвіньський, Заячківський, Вахнянин, Кульчицький, Небиловець, Каратницький.

Пос. Кульчицький каже: Я противний розширенню власти адміністраційних урядів позаяк ті власти не сповняли доси свого чину по справедливості. Власти ті не заслугоють на те, щоби їх хвалити і їм давати ще ширший круг діланя. При послідних виборах старости устроїли собі формальні лови на священиків.

Пос. Барвіньський признає вповні, що власти обходять ся несправедливо. Посли рускі удалсь сейчас по арештованих обявчеників до Кардинала. Кардинал сказав: не робіть покищо ужитку в сего, доки я не зроблю доходжень. Два місяці минуло, Кардинал сказав відтак, що і священики увязнені в дечім провинились, отже годі такати сеї справи. Я признаю, що і власти поступили некоректно. Я в річі своїй дїтяку сих справ. Я прочитаю II, а панове додайте що думаєте.

Адреса е компромісова. Поляки деякі нарікають, що Русинам за багато призначено. Ви, панове кажете, що за мало.

Пос. Савчак думає, що уступ о розширенню круга діланя в субкомітеті послі рускі не хотїли прийняти і противили ся тому. Тут не розходять ся о справи персональні а лише реальні, щоби справи шкороше рішались. О надужитях властей була в субкомітеті бесїда. Там говорено про ті надужитя, яких допустили ся старости в часі виборів.

Кульчицький обстає при своїм. Барвіньський читає свою бесїду.

До сеї бесїди замітив др. Савчак і Вахнянин, що власти ігнорують права руского язика. Приписи дотенєйші доси не виконують ся, Рівнож і в школах висших не дано рускому язикови належного права. Ми єсьмо автономісти, але хочемо лише автономію справедливої. Она була доси гегемонією. Рівночасно треба стати на становиску повної рівноправності. Розширене круга бажавмо лише в справах реальних і від ваймкою, що власти будуть безсторонні. — За хрією, котру дехто хоче зробити, Савчак не в. Се булоби дуже не політичне. Слова не можемо зломити. Русини поставались би дуже в злім світлі — моя совість чиста. Ми в нічїм не провинились. Нам признано, що тут е Русь і Польща. Рівновартність нам вперше признано рівнож висказано готовість поладнати всі справи по справедливості. Отже анї на „Діло“, анї на „Галичаніна“ не треба уважати. Треба було або не приступати до адреси або вже тепер мовчати.

Вахнянин додає, що треба ще справити уступ що до справ язика руского в висших школах.

Заячківський заявляє, що одержав від виборців своїх мандат, щоби голосував проти адреси. Я сам в совісті спокійний. Ми в нічїм не провинились в тій адресі. Але я в виду виборців своїх волї мушу відтягнути ся від голосованя над адресою.

Небиловець каже: що виборці не мають права, давати послам gebundene Marschroute. Виборці не можуть знати докладно всіх справ, стоячи з далека. Они не бачать карт, котри ми ми граємо.

Савчак заявляє, що він буде голосувати за адресою. — Він підносить, що пос. Заячківський сам не підносив kwestіє в комісії що до артакулу, в котрім говорять ся о розширенню круга діланя висших властей в справах реальних, хоч клуб (4 послі) єму се припоручив.

Пос. Барвіньський заявляє, що годї, щоби посол оглядав ся у всім на виборців, що не знають машинерії політичної.

Вахнянин каже, що в адресі Русини більше зискали, чим Поляки. — Рівноправности Соїм ще ніколи не висказав. А висказали они се в актї поважнім в лиці Монарха. Як Поляки зломлять сей договір, то ми маємо вільну руку.

Кульчицький прилучує ся до гадки Заячківського. Він обстає при тїм заєдно в клубі і домагає ся, щоби все те умістити, що Русинів болять.

Барвіньський вносить, щоби справу адреси не робити справою клубовою. Хто хоче не голосувати, сей може відтягнути ся від голосованя. Противно голосувати не можна. Се внесене прийнято. Голосували: Савчак, Каратницький, Небиловець, Вахнянин, і Барвіньський.

Не голосували: Заячківський і Кульчицький.

Заячківський каже: Повага клубу вимагає також, щоби посол оглядав ся на виборців своїх. Якжеж то погодити з собою.

Барвіньський каже: Ми не зраджуємо своєї справи. Ми в нічїм не уступимо з своїх прав.

Як Поляки не додержать слова, то ми маємо свободну руку. Ми не брали участі в вічі краківскім, бо наші рахунки з Поляками ще не полагожені.

Еп. Чехович каже: Пос. Заячківський жадає від нас ради, що він має зробити в виду мандату своїх виборців. Рада е така, щоби пос. Заячківський зараз написав своїм виборцям і пояснив цілу справу. Як жеж се єму неможливе, то най би відтягнув ся від голосованя.

Барвіньський. Я не маю повного довіря до Поляків також. Але они доси не дали доказу, що не додержать слова.

Заячківський заявляє, що він відтягне ся від голосованя; як довго е членом клубу, так довго не буде голосувати проти клубу.

Кульчицький бере собі ще час до намислу. Він ще не рішив ся.

Вахнянин. Чехович. (Дальше буде).

Телеграми

в дня 7. листопада.

Відень. Цісар прийняв вчера о 2. год. по пол. на приватнім послуханю в Шенбруні болгарского короля Фердинанда. Послухане тревало понад годину. О 11. год. перед пол. відідав короля в его кобурскій палатї міністер заграничних справ Берхтольд і був у него 5 четвертий години. „N. fr. Presse“ доносить, що король Фердинанд має прибути на 2-днєвні лови до архієпископа Франца Фердинанда в Конопішті.

Відень (ТКБ). Вчера о 4:15. год. по пол. король Фердинанд відідав гр. Берхтольда в міністерстві заграничних справ і конферував з ним понад годину.

Париж (ТКБ). Палата послів зачала вчєра наради над виборчою реформою.

Копенгаґа (ТКБ). Дневник „Dagen Nyheter“ доносить, що до нагороди Нобля за літературу предложено Петра Розегґера стирійского письменника. Шведска академія порішить сю справу на засіданю дня 13. с. м.

До заміни парохія підгірська, перворядна, місто, 5.000 душ, катехит, 75 моргів поля, 3 кілометри від залізничї — за парохію в більшім місті о середних школах, або рівнорядну під містом більшим при залізничї, найрадше в горах. Близшу відомість з чємности подасть Уряд парохіяльний в Ясєневї пільнім коло Городенки. (3)

Лекції або бюрового занятя у Львові або на провінції шукає правник III. р. в. Якубовський. Львів, Університет.

Перше і одиноке Руске Товариство Взаїмних Обезпечень на житє і ренти

„КАРПАТИЯ“

Почетний президент: Єго Ексцеленція митрополит Андрей гр. Шептицький.

„Карпатія“ вибудована на найсоліднійших основах.

„Карпатія“ приймає обезпечєня на житє у всіх найдогіднійших комбинаціях при найкориснійших условіях: на дожитє, посмертні капітали, посаги і ренти.

„Карпатія“ дає обезпечєним всякі користи, які може дати нинїшний стан техніки обезпечєнь на житє і солідне, оглядне діловодство.

„Карпатія“ основана на взаїмности і має на увазі лиш хосєн своїх членів. Чисті зиски вертають ся яко членські дивідєнди.

„Карпатія“ видає поліси, які по трилітнім тривку стають неоспоримими і незападальними.

Нема жадного иншого руского асекураційного товариства на житє лише одна, однієнка „КАРПАТИЯ“. Обовязком кожного щєрого Русина є підирати лиш своє асекураційне товариство і обезпечуватись лиш в „КАРПАТИИ“.

„Карпатія“ передає всюди способним і ретельним людям по містках і селах свою агентуру.

Найневиїшим способом оцадности в обезпечєня житє. Кождий хто хоче забезпечити своїй родинї красну будучність, своїм дочкам посаг, або собі удержанє на старість, най обезпечє ся на житє в „КАРПАТИИ“.

Короткий час своєї діяльности „КАРПАТИЯ“ здобула собі загальну прихильність і довіре навіть в чужинцїв, та за короткий час свого істнованя повискала 1495 внесків на суму обезпечєня 5,123,004 К, з того виставлено 118 поліс на загальну суму обезпечєня 3,595,500 К з річною премією 163,666 у За53 с.

Близні інформації що до обезпечєнь і агенцій уділяє Філія товариства у Львові, ул. Руска ч. 18 коло „Дїєстра“. Філія приймає також зголошеня внесків на обезпечєня на житє і ренти. (449)

Асекуруйте своє майхо від огню в „Дністрі“!

Кождий Русин повинен асекуровати ся від огню, щоби на случай пожежі не понєсти страти, бо достаток одиниці то добробит цілого народу.

Кождий Русин повинен асекуровати ся тільки в русинім товаристві взаїмних обезпечєнь „ДНІСТЕР“

Нема жадного иншого руского товариства асекураційного, тільки один „ДНІСТЕР“

„ДНІСТЕР“ рахує найдешєвші оплати заобезпечєня сєлянських буд-нїв.

„ДНІСТЕР“ зєртає кождорічний чистий зиск своїм членам; на рік 1913 вивосить зворот 10%.

„ДНІСТЕР“ оцінює та виплачує шкоди по огню скоро і ретельно, а до комісії запрошує все двоє господарів на оцінєтьє.

„ДНІСТЕР“ дає підмоги русиним школам і бурсам, де виховують ся сєлянські діти. Люди асекуровані в „ДНІСТРИ“ можуть дістати позичку у всіх великих Банках і в Товаристві взаїмного кредиту „Дністер“.

Власні фонди „Днієстра“ вивосять з кінцем 1912 року 3,910,293 корєн.

„ДНІСТЕР“ приймає обезпечєня на житє у всіх догідних комбинаціях (на дожитє, посмертні капітали, посаги, ренти).

В „ДНІСТРИ“ можна обезпечити від крадени з вломом движимости всякого рода, а товариства кредитові готівку цївнї папєри і векслї за дешевою оплатою премії.

Адреса „Днієстра“: Товариство взаїмних обезпечєнь „Дністер“ у Львові, у власнім домі ул. Руска ч. 20.

Йосиф II. чи Ян Казимир?!

(з нагоди сьєтнованя мнимої 250-літної річниці єствованя Львівского Університету).
можна набути в Адміністрації „Руслана“ і в книгарні Наук, Тов. ім. Шевченка у Львові по 30 сот. за примірник.

Ч. 517/13.1

КОНКУРС.

Біржева Рада ухвалила на засіданю дня 4. листопада 1913. по думці арт. 84. зак. з 4. цьвітня 1875 Дн. з. д. ч. 68. і §. 28. Л. статута, розписати конкурс на посаду 1 сензала і 2 заступів сензала для торговлі плодів гірництва та 1 сензала і 2 заступів сензала для торговлі плодів рільного господарства і спирту при Біржі збіжевої і товаровій у Львові.

Петенти мають виказати:

1. що є австрійскимі горожанами,
2. що скінчали 24. рік житя,
3. що є власновільними,
4. що зложили іспит на сензала з добрим поступом,
5. що вєди доси бездоганне житє.

Речєнець до вношеня подань минає з днем 15. листопада 1913. Поданя з прилогами належить вносити до Секретаряту Біржи збіжевої і товаровій у Львові (Академічна 17). Завначує ся, що урядовою мовою Біржи збіжевої і товаровій у Львові, є польска мова.

Львів, дня 4. листопада 1913.

Президія Ради Біржи збіжевої і товаровій у Львові.

Президент: Горювіч. Секретар: Др. М. Панет.

„ДОСТАВА“

Стов. зарєєстр. з обмєн. (дворазовою) порукою.

Дирекція: Львів, ул. Домініканська 11. Склади: Львів, ул. Руска 20.

Станіславів, ул. Смольскї 1. Перемишль, Ринок 26.

Поручає свої богато заосмотрєні склади у всяких церковних річїх. Приймає всякі наприви, золочєня і перєлєти. Достарчає дзєвонів готових і пієсля замовлень та стрїйних дзєвончєв.

Поручає церковних малярїв, різьбарїв, золотарїв і підпрїємцїв будови і наприви. Продає церковне і столове бієле та срібло, правдивє, хїнське і альпаку. Виготовлює хоругви і прапори для „Соколів“ і Чит. „Просьвіти“.

Цєрквам-Членам дає 2% додаткового опусту при закупнї.

Кождя Цєрков, кождий Русин повинєн стати членом „Достави“.

Уділ 20 К, платний також ратами; вписовє 1 К; дивідєнда за 1913 р. 7%.

Часть зиску розділює „Достава“ на церковні і на родніє цілі. Хто купує в „Доставі“ купує у себе; збільшує народне майно, попирає рідний промисл.

Інформацій уділює дирекція, ул. Домініканська 11; на жаданє висилає цїнники. 484(26)

Хрестини

оповіданє О. Степановича

(псевдонім одного звисного і дуже талановитого письменника)

появило ся відбиткою з „Руслана“ накладом Христ.-сусп. Союзу і є до набутя:

в книгарні тов. ім. Шевченка Львів, Ринок 10 по цїні 30 сотиків (з поштовою перєс. 35 сот.)

Поручати сєго оповіданя, основаного на ідейній почві польско-рускої борби о душї, не потребуємо. Читачі „Руслана“ в листах висловлювали подяку редакції за придбанє сєго оповіданя і домагали ся відбитки єго в цілі поширеня в широких верствах нашого народу, особливо в тих околицях і тих кругах, де наш нарід живе помішаний з польским народом, переплітаючись родинними звязами і де польське духовєнство, яке в нинїшних часах тієснійше, ніж коли іноді стоїть під моральним впливом всепольської, екстєрмінаційної політики супроти Русинів, хитро перєтягає рускі душї в польскій національний табор. Тап характерного, тактовного, але рішучого судїї Володислава Данкевича з „Хрєстин“ промовить красєде до неодої закалиданой душї, як сотки агітаційних промов — тому кладемо на серце нашим дітякам заосмотритись в сє дешєве оповіданє і поширити єго в широких кругах.